

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

DESPEDIDA DEL ANY

1896

—Deu te fassi bona, Barcelona, que d' embolicada ja n' estàs prou...

CRONICA

LA VICTORIA DE MOSSÉN JASCINTO VERDAGUER.

Pocas vegadas s' havia enlayrat tan amunt la creadora inspiració del poeta vigatà. *Flors del Calvari* es un dels millors llibres que ha donat a l'estampa. Sos cants li surten del cor ab una tal forsa d'expressió y ab un perfum tan exquisit de sinceritat, que 's fá impossible sustreures al poderós efecte que produheixen.

N' estém segurs: no hi haurá creyent que no se senti fonament conmogut al notar la perfecta compenetració del poeta ab Jesucrist redemptor del món, á qui adora fervorós y de qui espera la recompensa á las afliccions, á las penas, als escarnis, als martiris, qu' en lloch de deprimirlo l' elevan, qu' en comptes de amargarlo li endolceixen l' ànima. Y si aqueixa conmoció s' imposa als creyents veraders, no hi haurá tampoch escéptich ni incrédul que no 's postri admirat davant del caudalós torrent de una poesia sempre pura y hermosa, reveladora de un geni tocat—fins en lo sentit mes humá—de la divina inspiració.

Verdaguer se coloca á l' altura dels primers místichs de totas las edats y de totas las escolas literarias, y ho fá en las darrerías del sigle XIX, en una época positivista per excelencia, en que sino ab entera franquesa, ab hipocresia refinada, tothom mes ó menos adora al badell d' or. Sas rimas calentes de inspiració, exuberants de sentiment, dolsas, suaus, perfumadas, gloria del llenguatge en qu' están escritas, que 's deixa modelar com tova cera en mans de tan insuperable artista; sas rimas—repeteix—son com la veu de un esperit superior que se sobreposa al caràcter y á las preocupacions dels temps que l' han vist naixer. Poetas grans hi ha avuy eucare; pero temperaments semblants al del místich cantor de la Creu, al del jardiner espiritual que ha sabut apiegar tan espléndit pomell de *Flors del Calvari*, dupto que en tot lo mon se 'n conti avuy un altre.

¡Quina victoria mes esplendorosa la que ha conseguit sobre 'ls seus enemichs y detractors! Los que 's figuravan aixafar á un home, haurán d' admirar l' esbranzida de un ángel, que de una volada soberana sab collocarse fora del alcans de sos malignes tiros. Precisament lo llibre que avuy admirém es fil dels atachs que se li han dirigit. A cada punt trobém composicions que aixís ho revelan. Diu lo poeta:

«Lo mon me creya felís,
la enveja 'm feya la gala;
mes jo perdía 'l cantar
com al hivern la calándria.

Dormían en son mortal
las cansóns en la meva arpa,
en ella y en lo méu cor
que anava arronsant las alas.

Quan lo colp de vostra ma
fá deixondir la méva ànima,
com los aucells adormits
en los niuhets de la branca,
al sentir baix en lo tronch
una forta destrallada.

Si: es la destrallada lo que l' ha desvetllat, tal com lo roch del acer arrenca la guspira á la pedra foguera. Y Verdaguer que en lo mes fort del xáfch d' impropis, amenassas y persecucions, demanava sols lo que á cap aucell se nega, la trista branca de un arbre pera cantar las divinas alabansas, cantant s' ha consolat, y ab lo consol s' ha rejovenit son geni poétich que ja perdía 'l cantar—com al hivern la calándria.

May podrá pagarlos la literatura catalana l' inmens servey que sense voler, ni presumirho, han arribat á prestarli.

Flors del Calvari es un llibre dels que fan época en la vida de un autor y en l' historia de una literatura.

Son valor supera als tresors dels magnats mes poderosos. Hi ha mes riquesa en las sévas planas, que en las arcas del marqués de Comillas.

Viurá mes—n' estém segurs—que 'l cenobi restaurat de Ripoll, y será mes admirat que tots los objectes arqueològichs acumulats en lo Museo diocesá de Vich, ja que tots ells plegats no tenen l' importancia, ni la hermosura de aquesta incomparable joia literaria!

¡Qué petit apareix tot davant de l' altesa del geni indiscutible, intatxable que ha sabut fabricar una dolsa bresca ab lo veri dels agravis y ab las punxas del dolor!... ¡Quina revenja mes cristiana ha sigut la seva! Los qu' en Déu creuben, no podrán ja fer ludibri de un poeta tan espiritual y tan creyent, sense inferir un sacrilech agravi á la mateixa divinitat! Al contrari, si la seva fé es verdadera tindrán que rendirse á la realitat, y tal vegada sentin en la seva conciencia la corcor del remordiment per haver ofés á la divinitat, en una de sas criaturas mes privilegiadas.

Ab las passions y miserias de aquest mon de vanitats se quedan los que á impuls de un exagerat amor propi y abusant de la seva posició elevada y del seu poder tractaren de rendir al poeta, mentres aquest vola lliure pels espays serens de l' inspiració illuminats per la flama de son geni, esplendorós com un sol sense máculas.

En una poesia titulada *Lo calzer y l' arpa*, diu lo poeta que tenia «un calzer d' or—y un arpa d' or y plata:—un calzer celestial—per beure sanch sagrada.» Y afegeix:

«Quan n' he beguda un glop
me 'n poso á tocar l' arpa,
cantant á terra y cel
l' amor que m' embriaga.

«Que sia tan felís
als homes no 'ls agrada:
m' han pres lo calzer d' or
ahont ma set s' apaga,
la set d' amor divi
que abraza la méva ànima.

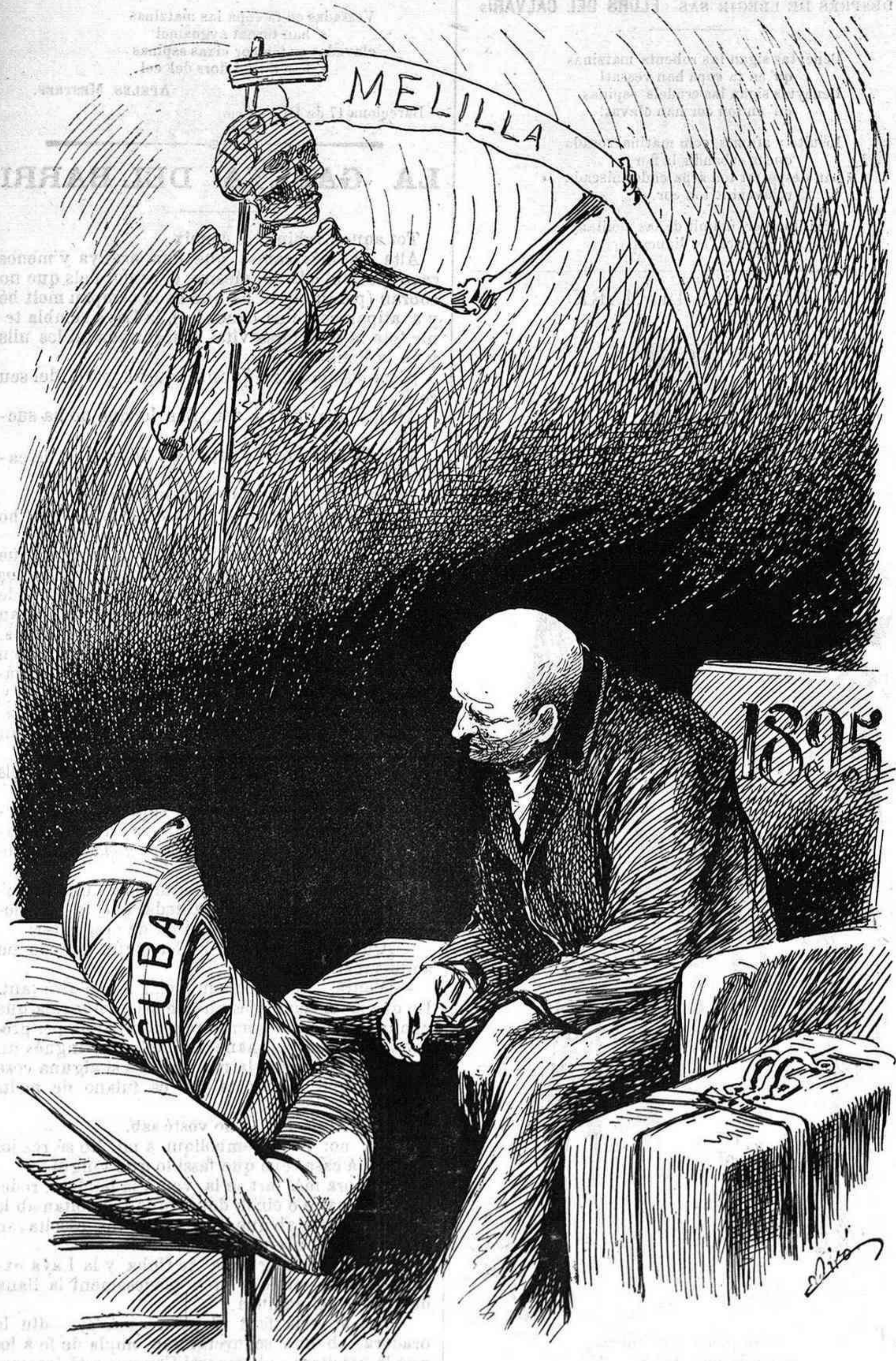
M' han pres lo calzer d' or
y 'm volen pendre l' arpa,
ressó de las del cel
que cada nit me parla,
amor de mos quinze anys,
de ma vellor campanya,
l' esposa del cor méu
del esperit germana.»

No: aquesta no li poden pendre, per ser un dó espiritual que guarda la seva ànima en lo mes intim de la seva essencia.

Privat per son superior gerárquich de celebrar la missa en los altars de las iglesias, cosa que ho fan sense inconvenient, cada dia centenars, milers de sacerdots, y molts d' ells sols de rutina, Verdaguer fá vibrar l' arpa davant dels altars de la poesia religiosa. Y com ell no ho fá ningú mes. Sos cants son la seva missa. Y aquesta si que 's pot dir que l' ouhen penetrats de la devoció mes fonda, tots los esperits purs que senten l' amor de Déu y tots los homes de gust que admiran la bellesa traduhida pels esclats de una poesia avassalladora.

P. DEL O.

ANYS DESGRACIATS

Lo trist noranta quatre va morir
d'un atach cerebral allà al nord d' Africa...

¿Morirà l' any present d' aquest mal grà,
que desde 'l peu li va invadint la cama?

A MOSSEN JACINTO VERDAGUER

DESPRÉS DE LLEGIR SAS «FLORS DEL CALVARI»

Beneytas sigan las rohents matzinas
qu' en ta copa han vessat!
Beneytas sigan las crudels espinas
qu' en ton cor han clavat!

Insults y afronts, com matinal rosada
que fa esbandir la flor,
han despertat ton arpa endormiscada
rejuvenint ton cor.

Així 'l miner, del pit de las montanyas
n' arrenca 'ls diamants,

CONSELL DE MARE

—No ploris, perdiuheta,
no ploris més, bebé;
que als nens que ploran massa
los reys no 'ls portan ré.

així 'l dolor, dels fons de las entranyas
n' ha tret dolcíssims cants.

Vessadas en ta copa las matzinas
s' han tornat ayguamel:
clavadas en ton cor eixas espinas
s' han tornat flors del cel.

APELES MESTRES.

Barcelona 17 de Desembre.

LA «GACETA» DEL BARRI

Tot aquell vehinat la coneix.

Alta, ab més camas que una aranya y menos
carn que un' olla de mestre d' estudi dels que no
cobran (perque n' hi ha que se la campan molt bé
y s' atipan com uns canonjes), la Laya sembla te-
nir tota la séva forsa vital concentrada en los ulls
y en la llengua.

¡Cóm las aprofita aquestas dugas parts del seu
cos!

Ab los ulls tot ho veu, fins lo que no ha suc-
cehit.

Y ab la boca ho diu tot, hasta lo que ha de ca-
llarse.

La seva vida privada es un problema.

¿A quin' hora cuyna? ¿quán renta? ¿cóm s' ho
arregla per ferse 'l llit?

Impossible averiguarho. Desde l' hora en que
surt lo sol—y si no surt, com succeheix en los
días qu' está núvol, desde l' hora en que hauria de
surtir—fins que 'ls vigilants y serenos comensan
á entrar en lo desempenyo de las sévas funcions,
la Laya no para un moment d' anar de botiga en
botiga, y de porteria en escaleta, entaulant diá-
lechs, prometent revelacions, esbrinant misteris y
fent una competencia terrible á la premsa local,
perque allí ahont entra la Laya no necessitan
diari.

—Laya—li diu algú—sembla que en aquell pis
del cantó treuhen trastos.

—Sí—fa ella sense girarse siquiera, com per-
sona completament enterada:—se 'n van al *en-
wanxa*. Sembla que ell ó la seva dona han millo-
rat molt de posició.—

Aquest *la seva dona!* 'l pronuncia ab una inten-
ció tan rabiosament accentuada, que la interlo-
cutora encare que no vulgui ha de preguntar:

—¿Qué vol dir? ¿que hi ha algún enredo en
aquest matrimoni?

—¡Veurá... enredo... enredo!... Jo no diré tant.
Lo que si 'm sembla es que ab los divuyt rals que
guanya ell fent de sombrero, no n' hi ha per pro-
gressar d' aquesta manera. Si ella no tingués un
conegut que li dóna la má y no sé si alguna cosa
més, perque 'm consta qu' es fulano de molts
quartos...

—¡Ah! Aixís digui que vosté sab....

—No, no: no m' emboliqui á mí. No sé res jo:
cadascú á casa séva que fassi lo que vulgui....—

Mitj' hora més tart se la veu á la tendeta, rode-
jada de quatre ó cinch donas que l' escoltan ab lo
mateix interés ab que 'ls republicans escoltavan
anys enrera á n' en Castelar.

Se parla de la guerra de Cuba, y la Laya ex-
posa la séva opinió y treu piadosament la llana
del clatell del auditori.

—Ara s' está fent el gran *pasteleyo*—diu la
oradora, ab una seguretat que ompla de fe á los
que la escoltan:—el general Campos está tractant
ab los generals d' América y aviat l' Habana s'
entregará.

ECOS DE NADAL

—¿No he hagut d' empenyar la capa y hem passat Nadal bebest? Tira, noya, y vinga gresca, que aixó va perfectament.

—¡Tení en cinquanta dos números, y... ni un xavol ¡quín mareig! Qu' es trist aixó de la rifa á l' endemà del sorteig!

—¿A qui?—pregunta alguna de las donas:—¿als insurrectes?

—Al contrari; als espanyols. ¿No veu que l' Habana es el puesto ahont hi ha més americanos?

—Y als negres ¿qué 'ls farán?

—A aquests infelissos els pagarán ab un paquet de puros á cada un y uns quants terrossos de sucre.

—Pero als cabecillas principals...

—¡Oh! ¡Calculi! Ara díu que surtirá un barco carregat de rellotjes de butxaca per regalarne un á cada *salimbustero*.

—¿Per qué 'ls diuhen aquest nom?

—Crech qu' es un motiu que ja 'l tenen de naixença.—

—Quan tiran canonadas, tothom corra á preguntarli:

—Laya ¿per que tiran?

—Perque es día de gala *cuan* uniforme per se 'l sant de la reyna.

—¡Ay ay! Si avuy crech qu' es sant Ximplici!...

—Y á més, ara son las nou, y 'ls días de gala no tiran fins á las dotze...

—¡Ah!—fa la Laya, que per surtir d' apuros se pinta sola—¡tenen rahó! Ara bi caych. Es qu' entra la esquadra de guerra de París... Es la salva que tiran á Montjuich en senyal d' acatament.

—¿Ja ho entenen los francesos aixó?

—Si... Desde la guerra del any vuyt, s' han espavilat bastant.—

Los prometatjes y casaments del barri, qui 'ls publica es ella.

Quan lo capellá tira las amonestacions desde la trona de la parroquia no 'n fa pocas de senmanas que la Laya las ha tiradas desde la porta de cal betas-y-fils ó davant del taulell del forn.

—La noya de cal cansalader—diu com introducció de la noticia—es promesa ab lo fill de la taberna.

—¡Pero si ell festejava ab una xicoteta del llauner!

—No hi fa res... S' ha desbaratat alló y ara s' ha arreglat aixó.—

Per supuesto, que la Laya no sab lo que 's pesca y que aquest casament l' ha somiat no mes per-

que un dia va veure que 'l fill de la taberna saludava de cert modo á la cansaladera.

LA VINYA HUMANA

L' agricultor que no cull, pro cada any té un fillet, encara qu' en vá treballi, no pot dir que pert el temps.

DESETXOS DE NADAL

Ja no crida, ja no vola
ja no mou tarrabastall....
¡Cóm se coneix que aquest gall
té la verola!

Pero ella está empenyada en ser la primera en ensumar totes las novedats d' aquells encontorns, y no li queda altre remey que anticiparse als aconteixements, tocar á bateig avants de verificarse 'l casament y parlar del enterro quan lo *difunt* ni siquiera está malalt.

¿Hi ha una desgracia? Ella es la primera que ho sab.

¿Los lladres violentan una porta? Es la primera que ho veu.

¿Se cala foch? La primera que hi corra.

¿Se reparteixen bolets? La primera que n' arreplega.

Demá es lo dia de las llufas ¿eh?

Donchs de segur que la primera que n' arrossegará una será ella.

A. MARCH.

LA FRANQUESA DE UNA DONA

En Climent y la María
fa poch temps que son casats.
—¿Ns 't cansas,—ell li pregunta,

d' estar sempre 'ls dos plegats?
—¡No siguis tonto—diu ella.
Quinas preguntás que 'm fas.
¿De qué vols que 'm cansi ximple?
¿Sabs que t tornas molt estrany?
—No t' enfadis, per 'xó.... noya;
moltes vegadas ¡qu' sab!
s' anyora la vida lliure....
se recorda 'l temps passat....
y l' estat del matrimoni,
moltes el troban pesat.

Per 'xó, noya, t' ho pregunto;
perque 'm sabria molt mal
que no fos del teu agrado,
l' estat matrimonial.
Donchs, Climent aquesta l' erras.
Tant es aixís que si may
arribés á quedar viuda
(Deu no ho permeti) en vritat,
no passarian deu mésos....
¡que no 'm tornés á casar!

LLUIS SALVADOR.

CARTAS OBERTAS

I

Senyor Guimerá:

Dos cops durant la meua vida m' he quedat com un badoch davant del Ateneo Barcelonés, creyent somniar; pensant que 'ls anys no havian caminat desde molt temps enrera; que no podia ser que ja haguessin destronat á Isabel II; y qu' en aquella casa del Plá de las Comedias, just al començament de la Rambla de Caputxins, en aquella casa de qu' es amo l' Hospital de la Santa Creu, no era l' Ateneo lo que hi havia instalat, sino que, ficat com un sandwich entre 'l sastre Ribera y el café de las Delicias, en aquell primer pis hi tenia encare 'l seu domicili social lo Deu l' hagi perdonat *Casino Barcelonés*, aquell cassino ahont se feyan saraos tan remacos en temps del vell Juncadella, y d' ahont sortiren, disidents, los fundadors del *Círculo Ecuestre*

La primera vegada fou, no fa pas gaire, ab motiu d' una exposició de pinturas: la segona, ara mateix, lo dissapte 30 de novembre d' aquest any. Allavoras, los sarahistas d' altres temps, ó gent que se 'ls hi assembla, varen volguer fer ballar l' art á gust del só qu' ells tocavan: avuy, uns altres sarahistas, tan rexinxolats com aquells, y fets de la mateixa fusta, s' han proposat rebre una obra literaria al só d' un ball de bastons. M' abstinch de dir que música d' ells es la d' un' orga de gats, pera no ser jo un' orga de rahons.

Al rebutjar lo quadro de 'n Casas, motivant la dimissió del pobre Ixart, y ara, ab la cridoria armada per la qüestió del discurs de vosté, l' Ateneo ha fet senzillament un paper ridicul, primera y segona emissió, y creguim que li será difícil treuresel del damunt, perque aquest paper no 's cõtisa en cap mercat, y, vulgas que no, l' Ateneo se 'l tindrà de guardar ben tancadet en lo seu llibre d' actas, á no ser que conti repartirlo ab lo programa imprés d' alguna sessió musical, en lo que, traduhint *«les grands fleuves»*, posi *«las grandes flores»*, com en lo de la vetllada russa.

Servidor de vosté no es soci del Ateneo, (potser no 'm voldrían) pero he tingut un pomell d' obligacions y oportunitats que m' han dut moltes vegadas, ja pera dur recados á socis dels que hi van á jugar á cartas, ja pera veure algun carambolista, ja pera enrahonar de política ab algun soci, y fins hi he estat á veure passar professors. Se m' hi ha convidat á fer beguda y petar la xerrada en lo saló de sessions; y, no es que vulgui dirne mal, pero cregui que, moltes vegadas, aquell recinto, mes que saló de sessions,

sembla aquell reconet del antich café Nou que 'n deyam *el safreig*. Si las fullas aquellas ab que s' ha volgut disfressar la anatomía de las estátuas, poguessin enrahonar, prou ens dirian que si may s' han tornat rojas, ha estat mes per lo que han sentit per la part de fora, que per lo que han vist per la part de dins. He estat, ja li he dit, molts cops en aquella casa, y, saló de lectura apart, may m' ha semblat trobar-me en un Ateneo. ¿Qué no han vist l' Ateneo de Madrid els que volian que vosté fes lo discurs en castellá?

Y, aném al cas, ¿que s' hi hauria vist ab cor vosté de ferli en castellá, aquest discurs dels seus pecats? ¿Vol que li parli ab franquesa? Me temo que se l' haguera hagut de fer traduhir per l' Echegaray, posemhi en Gaspar si vosté vol, y crech que hauria semblat un pagés vestit de torero, ó, á molt estirar, una barreja de barretina, saragüells y pan y toros que no hi hauria hagut per ahont agafarlo.

Una de las cosas que feyan necessari que vosté escribís en catalá lo seu discurs, es que, quan lo nombraren president del Ateneo, no varen nombrar al Angel Guimerá que está apuntat en lo registre civil ó en l' empadronament, sino que varen nombrar al autor de *Mar y cel*, al primer autor trágich catalá, al que ha escrit en catalá obras universals, que altres, y no pas vosté, han traduhit á llengüas diferentas: lo qui elegiren president del Ateneo es en Guimerá, en, ¿m' entén? en Guimerá, y á ben segur que cap dels senyors que han armat lo terratremol, será may en Fulano, sino *Don Fulano de Tal y de Cual*, en castellá y tot, y fins ab las senyas de la casa ahont viu, perque no 'l confonguin. En Shakespeare, en Racine, en Goldoni, en Camoëns, en Cervantes, cap d' aquests necessita altra cédula personal que la partícula que precedeix al nom. Hi ha molts *montanyesos* botiguers que 's diuhen Zorrilla y á cap d' ells lo confondrán ab en Zorrilla. A París coneixia jo un ataconador que viú al carrer de Richelieu y que 's diu Rothschild: ningú li diu en Rothschild. Si vosté hagués fet lo discurs en castellá, hauria estat senyal de que li havia caigut la partícula *en*, y lo caixal del seny.

Pot ser aquests senyors que volian que vosté, caragirant-se y renegant d' en Guimerá, fes lo discurs en un castellá que Deu sab si hauria resultat com lo que molts fills dels

sarauhistas del *Casino Barcelonés* parlan y ensenyan á la seva quitxalla; aqueixos senyors y aquells que s' espantaren quan en Casas feu un obra mestra, tots plegats arman terratremol pera sortir á llum, qui sab si ab los intents del que 's suicida pera que per fi hi hagi algú que sápigam que ha mort, y que, per lo tant, avants del tiro, la gavinetada, ó 'ls dos ditets de salfumant, era al mon, encare que ningú ho sabia; ó potser ab l' afany de veure's lo nom en lletras de motllo, com qui dona deu céntims pera 'l diner de Roma, ó vint y cinch pera la suscripció Cabriñana. Potser ho fan de bona fé, pero no ho sembla, perque fan com aquells aucells que sols malmeten fruyta bona. Que 'l president es Don Fulano, ó 'l Senyor Mengano: *bueno*. Que 'l president es en Pepe Ixart, ó en Guimerá: *roségals*. Que l' Ateneo en lloch de ser un centre purament científich y artistich, silenciós, serio, ahont sols s' hi anés pera estudiar llegint, ó aprendre escoltant, ó ensenyar enrahonant, resulta un *Casino dels Senyors* en continua diada de festa major: bé ¿y qué? Ditzós aquell que s' assembla á son pare.

Per aixó li he dit que ja van dugas vegadas que 'm sembla que no han passat los anys y qu' en lo *Casino Barcelonés* encare hi fan sarao.

RAMÓN LLOSELLAS.

25,444

(D' actualitat)

SONET

Veniu, veniu á mí; tots demaneume favors, que us els faré, soch rich de sobras.
Jo vull que ara s' agotin tots los pobres.
¿Qué 'n soch, vritat, de bo? Donchs enrotlléume
Mostrantme tan benéfich, estimeume.
¿Qué vols tú? ¿Tres cents duros? Té ja 'ls cobras.
¡Miréu, miréu si 'n faig de bonas obras!...
¿Quedéu tots satisfets? Doncas deixéume.

LA «NOTA MUSICAL» DE LA SENMANA

—¡Qué li darém al noy de la mare!

Vull viure acomodat, aixó reclamo,
y sense móurem gens faré carrera,
si 'n surten com desitja 'ls plans que 'm tramo,
perque 'n aquest Nadal troch la primera.
(Aixó deuria dir aquell qu' es l' amo
del número que vá á la cabecera.)

SALVADOR BONAVIA.

LA MEVA ARRIBADA

(HISTÓRICH.)

Sí, senyors, sí; lo que vaig á contar es riguro-
sament històrich, y qui ho dupti, no té mes que
gastarse cinch pesetas ab quaranta céntims, y en
un wagó de tercera (no vull dir cotxe, perque no
mereix un calificatíu tant fí, puig tothom sab que
alló, mes que cotxes pera viatjar personas, sem-
blan carros del matadero) la companyia del Nort,
'ls portará ab sos *carrils-tortugas*, fins á Tárrega.

De tots modos, val mes que m' creguin, y aixís
s' estalviarán 'ls quartos y l' mal rato que 'ls daría
l' fer un viatge per una línea tan péssima com es
la del Nort.

Al baixar del tren, si un va un xich distret com
anava jo, se 'ls acosta un mosso que 'ls díu:

—Ep, mestre, vinga l' bitllet.

—Dispensi, me 'n descuidava. ¡Ja ho podí de-
manar millor per xó!

—Si li sembla m' treuré la gorra.

—No ho fassi que s' costiparía.

—Ja deu venir de Barcelona, que presum tant.

—Vinch d' allá 'hont me dona la gana.

—¡Bé, home, no s' enfadi! ¿No veu que li po-
dría dar un mal resultat?

..

—¿Vol que li porti?

—No, gracias.

—Li faré barato. Dongui, home, no s' cansi, ja
li portaré.

—¡T' he dit que no!

—No s' ho deixi portar per aquest—respon un
altre—que devegadas se pert ell y l' bulto.

—Pitjor ell, que ha estat á la presó per lladre.

—Si ho tornas á dir, d' un cop de puny te n'
vás á sopar ab sant Pere.

—¡Llenga!

—Donchs, té... té... y tét!

Y tots aquests *tés* y molts altres que no cito, re-
presentan tants altres bolets y cops de puny que
s' varen propinar aquell parell de trinxeraires.

..

—¿Que va á Artesa?

—Ni ganas.

—Llavors deu anar á Tremp ó á Pons, ¡vinga
la maleta!

—¡Ep! ¡Tú! ¡Porta la maleta, que no vaig en
l'och!... ¡Cotxero!... ¡¡Cotxero!!... ¡Mal llamp te
mati! ¡¡¡Cotxe... re...!!!...

—¡No cridi tant, home, ¿que vol?

—Tornéume la maleta.

—¡Y aral Miri que anirá molt bé.

Es un cotxe que no mes volca un cop... cada
vegada, mentras que 'ls altres, quant no cau una
roda, cahuen els animals de gana.

—No ho cregui—respon l' amo dels animals
ofesos,—son els seus els que cahuen de fam. Fi-
guris que en llech de donarlos aúfals, els hi posan
unas ulleras verdas, y 'ls donan encenalls per en-
ganyarlos.

—Pitjor als seus, que ni encenalls els donan.

Miri si son aixerits, que á l' hora del *pinso*, van
en busca del Bitxo (1) y li fan tocar lo violí per
distreure'ls, perque no s' recordin de la *manduca*.

—Aixó es una *bola*: Miri 'ls caballs d' ells, que
magres están.

—¿Y sab perque 'ls seus están tan gra'sos? Es
perque agafan una manxa y 'ls inflan per la
boca....

—¿Repara quins badalls de gana que fan?...

—No es gana, no senyor. Es que han vist aque-
lla burra... ¿sent com braman? Ja veu si son ben
criats que fins senten l' influencia de Cupido. En
cambi, miri 'ls seus; ¿repara com mossegan las
pedras? ¡pobras bestias! ¡No 'ls vindría poch de
gust ara, una esquena de gos! ¡Qui 'ls havia de
dir á las pobras bestias, que cap á las fevas velle-
sas, havian de passar tantas tragerias! ¡Els que
varen representar tan bon paper, en lo sigle... no
se quants, ab la conquista de Roma... Ja s' com-
prén per xó. ¡Volen comprar animals baratos!...

—Mes baratos son els seus. Els va comprar per
la fira de Verdú á un gitano, borní, que 'ls hi va
donar á set pessetas el parell... ¡Y aixó que en-
cara 'l va enganyar!

—Pero, ¡que m' espliquéu á mí, de tot aixó!

—No; si no mes li conto per lo que díu aquest
xerraire.

—He dit la veritat, ó sino, ¿veu aquest nas que
té tan xafat?... Pues es de las moltas vegadas que
ha volcat, y dels cops; ja apenas li queda rastre
de persona.

—No ho cregui; aixó m' vé de petit, que quan
la mare m' portava als brassos, en lloch de llensar
per la finestra l' aigua bruta, com acostuman á
fer aquí, m' va llensar á mí y....

—Basta, basta; no 'n vull sapiguer mes de cosas.

—Donchs vingui ab mí....

—No l' cregui; ab mí anirá millor.

—¡Pero, si no vaig en lloch! ¡Si m' quedo á Tá-
rrega!

—¿Que díu ara?

—¿Es á dir que no va ni á Artesa, ni á Pons, ni
á Tremp?

—¡Si ja vos ho he dit mil vegadas!...

—¡Aixís se reventés!...

—¡Mal l'amp lo mati!...

—¡Animal!

—¡Burro!

—¡Bestia!

—¡Ximple!...

Aquesta es l' arribada que vaig tenir á Tárrega.
¿Que 'ls hi sembla?

F. BERNADÁS

AUCELLS DE GABIA

SONET

(dedicat á la dependencia Rim.)

Dintre d' un «escriptori» engablats
von passant sa ensopida juventut:
magres sense coló y poca salut,
son maniquís de ploma... despíomats.
¿Quins son los seus delictes ignorants
—puig cap á la memoria ara m' acut—
que fan lo seu destino tan... *pelut*
y al mateix temps sos butxacons *pelats*?
¿Quín delicte?... La pega ó cosa així

(1) Lo Bitxo, es un motiu que han posat, á un músich
d' aquell poble.

MESOS ILUSTRATS

DESEMBRE

Décimas à carretadas,
frets, viràm, temps molt humit,

y mitj mon dihent mil pestes
de la rifa de Madrit.

Manel

de haber nascut en lloch de á can Girona,
allá en la fosquetat d' un carreró.

¡Si n' hi ha dé dependents á Barcelona
que ab forsada especial resignació
diuhen que en aquest mon s' ha de pati!

T. DOYS.

PRINCIPAL

La companyia de 'n Cepillo y la Cobeña han inaugurat satisfactoriament la serie de funcions que tenia anunciadas.

Per l' escenari del *Principal* han anat desfilant *La loca de la casa*, *El hombre de mundo*, *El sombrero de copa* y *Mancha que limpia*, tenint totas ellas un desempenyo bastant acceptable, y escoltant sovint els principals actors, los aplausos del públich, encare que generalment poch numeros, perfectament identificat ab las obras que 's representavan.

LICEO

Lo tenor Mariacher vá revenjarse del semi-fracás dels *Hugonots*, donant al Rhadamés de la *Aida* tota la expansió que consent la séva veu poderosa. Lo públich s' entusiasma, fentli repetir la majoria de las frasses culminants, y las repetí sense fatiga, com la cosa mes natural del món.

Ab lo paper de *Aida* debutá la senyoreta Emma Zilli que sab donar al cant expressió y calor á despit de la séva veu mes expontánea en las notas graves qu' en las altas. Los espectadors van dispensarli molt bona acullida y aixó no es poch tractantse de una artista que debutá davant de un públich tan sever y exigent com el del Liceo.

ROMEA

A benefici del simpátich Capdevila, s' estrená dilluns un monólech del Sr. Barbany, titulat: *D' estudi*.

Es una producció alegre, ab xistes bastant groixuts y que feu riure al públich y li valgué al beneficiat ser cridat á las taulas dos ó tres vegadas al final de la representació.

TIVOLI

Continúan las representacions de *La Dolores* ab tan éxit y ab tan bona sombra en aquesta segona tanda com en la primera, en que alcansá la friolera de més de 100 representacions.

De manera que la bona mossa de Calatayud els favors de que parla la famosa copla, á qui 'ls fá ara com ara, es á l' empresa del *Tivoli*.

NOVEDATS

La *Pilarica* del Sr. Fola é Itúrbide es un melodrama que no careix de condicions. Abunda en escenas efectistas y está desarrollat ab certa trassa y escrit ab correcció. Entrete y agrada.

Tal vegada li sobra per complert l' acte segon consistent en una acció de guerra entre las forsas liberals y las carlistas, coronada ab lo triunfo de las primeras. Pero l' obra té l' peu forsat del espectacle, y s' ha acudit, sens dupie, á aquest postis, per aumentar la salsa exigida, sense considerar que li bastavan los recursos de la jota y de la rondalla.

Lo públich la rebé ab molt agrado, aplaudint las situacions culminants y als actors, entre 'ls quals se distingiren la Sra. Mena, la Srta. Sala y 'ls Srs. Tutau, Parreño y Montero, y cridant al autor repetidas vegadas á las taulas.

CATALUNYA

En quant á produccions novas no se 'n ha posat cap durant la present senmana.

Ha debutat la Srta. Guzmán, desempenyant ab acert *Los Zangolotinos* y *Viento en popa*, y trobant en lo públich una acullida molt simpática.

Y s' ha reproduhit la revista *El plato del dia*, trobant encare un eco dels aplausos que obtenia anys endarreia.

GRAN VIA

La Srta. Ferrer va debutar ab *El Duo de l' Africana*, que interpretá ab molt acert.

Dissapte s' estrená la bufonada *Un cien piés*, obra d' escassa consistencia, destinada sols á proporcionar un rato d' entreteniment al públich, que no 's preocupa de primors ni de perfils. Sigué aplaudida y continua representantse encare.

N. N. N.

LO GOS PETENÉ

(FAULA.)

Pera tenir ben guardada
la casa, l' senyor Joseph,
un guardiá volgué posarhi
y hi possá un gos petené.

Un gos que ab gran desespero
lladrava al soroll més breu;
convertintse en una fiera
si algú tenia por d' ell.

Quan rucavan á la porta,
era un escándol desfet,
y aquell gossot sols callava
quan li queya algún bolet.

Als de fora y als de casa
los lladrava lo mateix,
y moltes voltas cridava
quan ningú li deya res.

Y trobantse ab altres gossos,
hasta essent més grossos qu' ell,
cridava plantantlos cara,
com si sigués molt valent.

Pero sempre procurava,
per' no sortirhi perdent,
estar dels gossos ben grossos
ben lluny de las sevas dents.

Més al fi arribá cert dia
que tingué l' senyor Joseph
de deixar sola la casa,
guardada per lo gosset.

Y volgué la mala estrella
qu' aquella ocasió signés
bona per uns lladregots
qu' anaren á fe l' paquet.

Quan los lladres se trobaren
que cridava aquell gosset,
lo feren callar pegantli
una puntada de peu.

Després ab carn l' enganyaren
pera que no grinyolés,
y aquell bon guardiá de casa
prou callá y s' entretingué...

Y quan molt tranquil á casa
tornava l' senyor Joseph,
se trobá la calaixera
ab los calaixos oberts;

y los calaixos quedaren
sense robas ni diners,
y l' gos ab un os estava
molt content y satisfet.

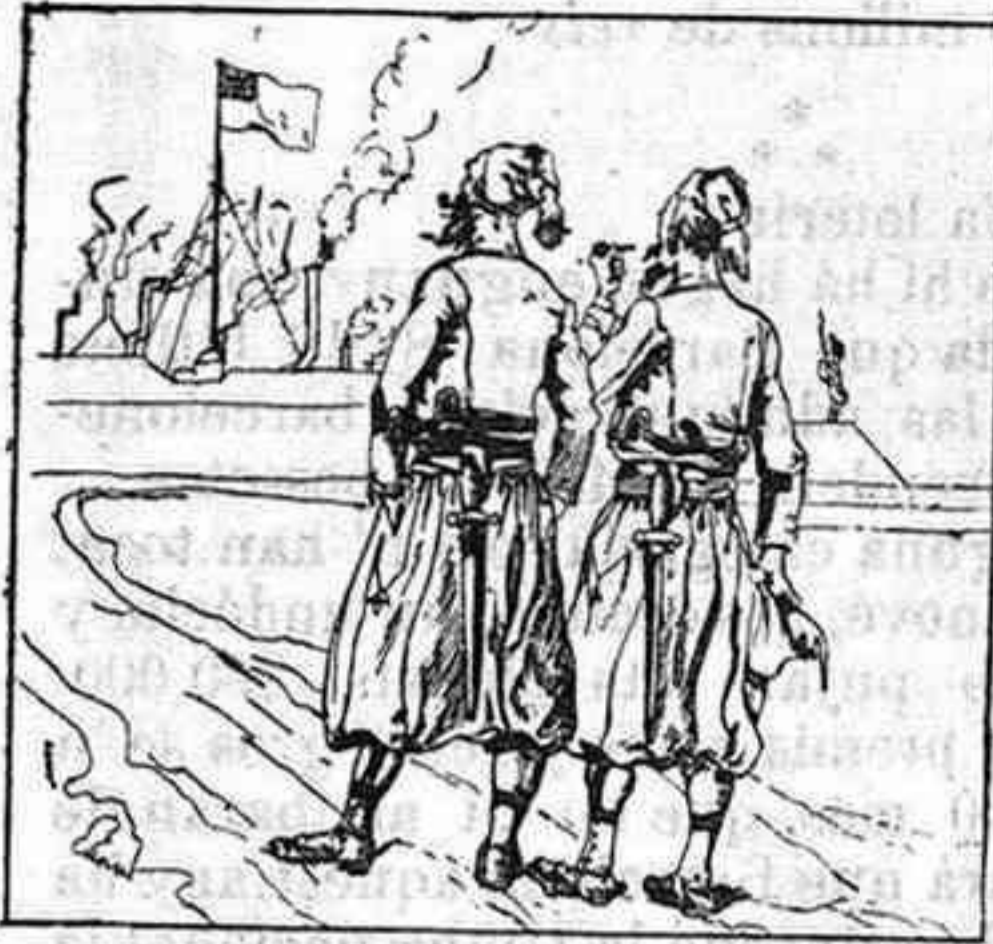
D' aquells homes que tant cridan
y alardejan de valents
y conquistan tantas donas
no te 'n fihis, lector meu,
qu' en totas las sevas cosas
son com lo gos petené.

ENRICH BANÚS.

S' ha realisat lo que presumiam.
La edició del bonich é interessant *Almanach de
La Campana de Gracia* pera 1896, vá quedar

LA VENJANSA.—(Qüento militar).

—Veyám si aquests *inglis* ens deixaran veure la fortalesa.

—¡Hola! ¡Dos indígenas! Veniu bé: l'un ens cuydará 'l ranxo y l' altre ens divertiré fent tamborellas mentres aném á dá 'l vol.

—¡Aneu, aneu á divertirvos!

completament agotada als pochs días de la seva aparició.

«Any nou, v da nova»—s' haurá dit lo fins fá pochs días imperterrit rector de la Universitat, emprenent lo viaje á Madrid acompanyat de sa simpática familia.

De manera que á la vila del Os han anat á menjar los turróns de Nadal y las neulas de Cap d' any y allá mateix está disposat á esperar á veure qu' es lo que ls Reys li portan.

Los escolars están d' enhorabona.

Un estudiant de Historia Universal, ens deya aquest día.

—Lo Dr. Casaña ha sigut en sos últims temps un émulo digne del seu tocayo 'l Conde D Julián.

Com lo llegendari Conde pera venjar supostos agravis inferits á la Congregació del Indice, que representa en la comparació 'l paper de Florinda, vá posarse de acort ab un bisbe, qu es com si diguessim ab D. Opas, y obri las portas de la Universitat, que fá l'efecte d' Espanya, als sarracenos de la policia.

Y un cursant de Literatura, terminava 'l paralelo, exclamant:

—Just es, donchs, que per despedir al rector entoném á coro aquella famosa copla:

«Vinieron los sarracenos
y nos molieron á palos,
que Dios ayuda á los malos
cuando son más que los buenos.»

L' altre día celebrá la seva sessió inaugural la Lliga de Catalunya en la qual lo seu president senyor Valls y Vicens, llegí 'l discurs de rúbrica.

Sens dupte, per patentisar que 'ls *lligats*, hasta en materias astronómicas, van atra-sats de alguns sigles, en lo discurs del Sr. Valls y Vicens s' hi legeix la següent pregunta:

«¿Quí intentaré fer mudar de cami al sol?

¡Aquests bons senyors encare 's figuran que 'l sol camina!

¡Com en plena edat mitja!...

¿Qué dirán los castellanisats del Ateneo quan s' enterin de aquesta relliscada?

Aquells banchs del Parch de mármol y ferro que á la seva aparició tant varen donar que dir, per son cost excessiu, de la nit al matí han desaparecut sense deixar rastre.

Un admirador del Sr. Samaranch, preguntava ab sorna:

—¿Vol dir que no 'ls han portat á cap cassino dels que 's dedican á preparar pastels electorals?

¡Vaya una manera que té 'l *Diluví* de posar en ridícul als seus coloooradors!

De un quan temps ensá no inserta un sol article de Alfredo Calderón, sense precedirlo de una exclamació admirativa estampada en lletres grossas molt visibles.

—¡Bonas tamborellas tindréu!

—¡Quins dos lássaros mes mansos!

—¡Mal llamp!... Una rata á la marmita.

UN MONARQUICH ACCIDENTAL

Cridant als reys.... per veure si li durán alguna cosa.

L' un dia diu: «¡CONTUNDENTE!» Pochs días després: «¡QUE COSA TAN DIVINA!»

¿Y no hi haurá cap lector del *Diluvi* que protegi contra aquesta especie de ofensa inferida als que acostuman á passar la vista pel periódich?

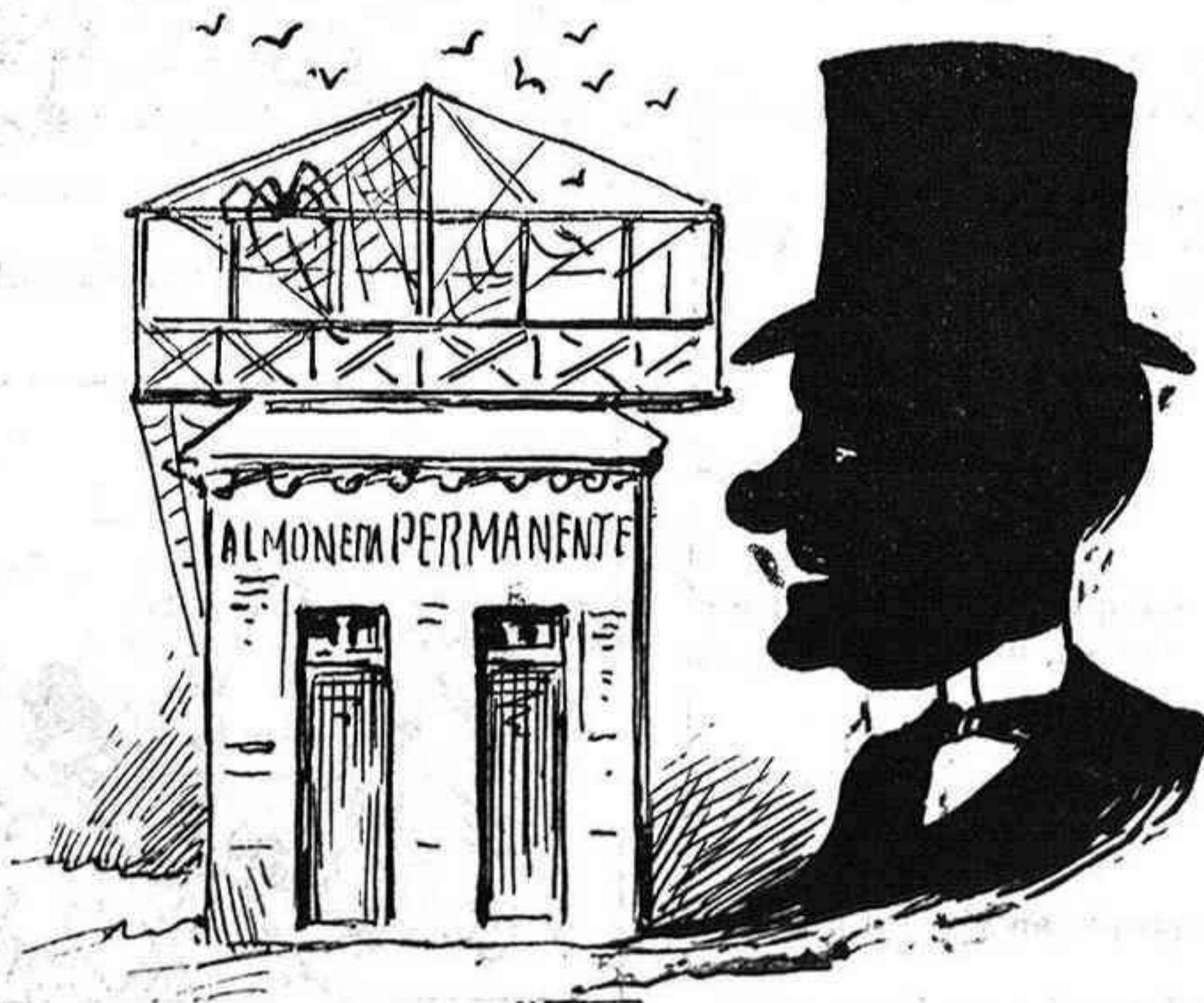
Perque lo propinarlos l' admiració com qui diu ab cullera, lo menos que suposa es que la redacció del *Diluvi* 's figura que no son capassos de admirarse espontáneament y pel seu propi impuls, ni tractantse dels treballs periódichs de Alfredo Calderón, que fins si no portessin la firma de son autor se distingirían sempre de la prosa insulsa y mal girbada que ompla las planas restants del desdixat *Diluvi*.

Lo número 25, 444 premiat ab la grossa de Nadal vá ser despatxat á Madrid; pero desde la vila coronada se 'n vá anar tranquilament á Portugal.

Ja ho veuen: hasta ab aixó de la rifa 's demostra que la pobra Espanya está de pega.

¡IGNOCENTS!

(La llufa de la plassa de Catalunya)

En aquest ram, es cosa ja probada; don Manuelito hi té la má trencada.

En cambi Portugal deu trobarse que *reventa da forta*. Tot de un plegat passa la frontera una suma de prop de 600 milions de *reís*.

*
**

Y á propósit de la lotería.

De segur que no hi ha hagut enguany una ciutat mes desgraciada que Barcelona. 8,918 bitllets se van vendre en las administracions barcelonesas, qual import ascendeix á 4.459,000 pessetas.

De premis de alguna categoria sols n' han tocat aquí un octau, un nové, dos décims, un undécim y un duodécim, que pujan tots plegats 290,000. Suposém qu' entre premis xichs y reintegros se 'n reparteixin 169,000 mes, que no hi arribarán de bon tros, y resultarà que Barcelona aquest any ha perdut en las escabrositats de la timba nacional la suma rodona de 4 milions de pessetas.

¡Quántas empresas útils y reproductivas no 's podrián acometre ab aquesta suma!....

¡Y quántas y quántas llágrimas no podrián aixugarse!....

A ca 'n Parés, aquesta senmana hi ha alguns quadros dignes de ser vistos.

Entre ells mereixen especial menció tres hermosas impressions del monestir de Poblet, pintadas ab fermesa y excelent colorit per en Mateu Balasch; dos preciosas telas de Granada de 'n Más y Fontdevila que demostran lo molt que ha aprofitat son recient viatge á la ciutat morisca; un paisatge de 'n Meiffren, impregnat de grandiositat y de misteri, y una de aquellas caronas de 'n Brull, qu' están dihent:—Compreume!

Per consegüent la visita al saló resulta aprofitada.

Per set matrimonis set anys de presidi.

Tal ha sigut la pena que 'ls Tribunals inglesos han imposat á un viatjant de comers que havia tingut la tranquilat de casarse set vegadas, tenint vivas á totes set donas.

Y pot donarse per ben felis ab los set anys de presidi, que pitjor per ell hauría sigut si l' haguessen condemnat á viure ab las sevas set costellas y las set sogras corresponents.

De presidi podrá sortirne d' aquí set anys, que lo qu' es ab las urpias de las catorze fieras, es casi segur que li anava pena de la vida.

Al *Noticiero* li ha ocorregut la idea de que l' Ajuntament ha d' oferir un banquet al bisbe de Urgell.

Y no solzament li ha ocorregut aixó, sino que está empenyat en que 'l tiberi sigui rumbós y espléndit.

Fins arriba á assegurar, apropiantse la representació de tot Barcelona, que la ciutat veuria ab gust que l' Ajuntament acceptés l' idea y que per realisarla tirés la casa per la finestra.

Me sembla que 'l *Noticiero* está una mica mal informat.

Lo que la ciutat veuria ab gust es que ningú disposés dels seus diners y que 'ls que proposan banquetes els paguessin ells de la seva butxaca.

Ja veurá; entérissen bé.

¡Quíns tres pobles mes felissos aquestos tres que rodejan á Barcelona!

SECRET DESCUBERT

— ¡Conque un promés d' amagatotis!... ¿En quín llibre ho has trobat aixó?
 — ¡Qué li diré pobra de mí!... A la doctrina; alló que diu: Estimeuvos los uns als altres.

L' ajuntament de Sans no té un xavo.
 El de Gracia no té un cèntim.
 Y 'l de Sant Martí no té un clau.
 ¡Bonich terceto!

Sense que ningú se 'n extranyés, podrian reunir-se 'ls tres arcaldes, y cantar ab mímica y música apropiadas:

— «Soy el... eso primero.
 — »Y yo el segundo.
 — »Y yo el tercero...»

Y després, podria sortir el governador, y dirlos formal y definitivament que no está per mes cançons.

¡Quina broma mes deliciosa seria! ¿veritat?

Una noticia trascendental.

«El dissapte 's resoldrà d' una manera decisiva l' assumpto de la plassa de Catalunya.»

¿Demá? Veyám quín día es.
 «23.—Los Santos Inocentes...»
 ¡Ah! Ara ho comprench tot.

Un diari de la crosta de baix s' indigna perque l' Ajuntament de Barcelona no s' ha entusiasmat gens ab la suscripció oberta pera obsequiar á un bisbe, elevat á cardenal en l' última promoció.
 ¡Qué vol ferhi! En lo món s' ha de procedir ab molta cautela.

L' Ajuntament, pera contentar á un bisbe, no podia quedar malament ab un altre.

Y colocat en aquesta situació, ha optat per lo mes barato.

Y ha fet bé.

M' escriu un lector de LA ESQUELLA:
 «Me trobo ab un conflicte del qual potser vosté

me 'n podrà treure. He rebut la fulla del padró, y en l'última casilla veig que manan que 'ls homes de 19 a 35 anys hi posin si están ó no exents del servey militar y per quin concepte.

» Pero luego llegeixo un bando de l'arcaldia referent al mateix assumpto, en el qual s'ordena que tots los homes de 19 a 40 anys diguin en el padró com están en lo referent al servey militar.

Ara bé, ¿a qui haig de creure? Jo tinch 38 anys. Segons la fulla, no haig de dir res; pero segons lo bando, sí. Si no omplo la casilla corresponent, poden dirme que desobeheixo 'l bando; pero si l'omple tenen lo dret de dirme que falto a lo que mana la fulla.

«¿Qué haig de fer?»

No se que respòndreli, a mich lector.

Pregúntiho directament al arcalde, que aixís com sab las penas en que incorra 'l qui no extén bé 'l padró, potser també sabrá quina es la responsabilitat del arcalde qu' en la fulla diu naps y en lo bando diu cols.

Los periódichs de Sevilla parlan de un desafio pendent entre dos coneguts metjes de aquella capital.

¿A qué será 'l desafio tractantse de dos galenos? ¿A bisturí?... ¿A llanceta?...

Tal vegada á *recepta*.

¡Y ay d'ells si arriban á adoptar aquesta arma infalible!

Per práctichs els inglesos.

L' embaixador de una gran potencia sapigué pel seu govern que una dona del seu país, que 's trobava á Londres, acabava d' heretar un milió.

L' embaixador féu publicar la noticia en los periódichs, y fou inútil: l' interessada no 's presentava.

Per últim determiná entendres ab lo director general de policia y aquest confiá la busca de l' hereva á un subaltern, home llest capás de trobar una agulla en un paller.

Que havia triat bé quedá demostrat, al cap de un mes de haver entrat en campanya. Lo polissón se presentá al seu superior.

—¿Y la dona aquella?

—Ja li trobada.

—¡Magnífich!... ¿Y ahont es?

—La tinch á casa: ahir vaig casarme ab ella.

Assombro del director de policia. Lo seu subordinat, sense inmutarse acabá dihent:

—Ja sé que aixó en certa manera es una falta: ho conech, y jo mateix m' imposito la pena: desde avuy dóngum de baixa en las filas de la policia.

LA NIT.—(Alegoría.)

En la fira de Sant Tomás:

—Senyoret—diu una pajesa—comprim aquest gall.

—No estich per galls, que aquest any diu que n' hi ha molts que tenen la verola.

—Lo qu' es aquest es impossible. Miri, encare no fa un mes que varem ferlo vacunar.

EPIGRAMAS

Un lladregot un dia
va áná á robar
deu fusells y cinch sabres
de cá 'n Pascual.

Y al saberho un subjecte
qu' es castellá,
va dir:—*Este es un hombre
de armas tomar.*

JUMERA.

La Remy y la Ció,
germanas, las dos plegadas
van entrar en un convent
de Carmelitas Descalsas;
y vá escriure la Remy
l' altre dia á n' els seus pares,
que sa germana Ció
fá vuyt días que ja es mare.

UN A. VENDREILLENCH.

En una Escola Normal
de mestras, s' examinava
una nena y preguntava
un mestre molt carcamal:

—A ver, señorita Manta:
¿Qué es calumnia?

Y diu la mossà:
—La calumnia... es una cosa
que al hombre se le levanta!

LOPE DE PEGA.

A. López Robert, impresor,
Asalto 63.—Barcelona.

—D' una aixís, si que se 'n pot dir *noche buena!*—

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

Sanmartín y Aguirre

JAGANTS Y NANOS

Edició ilustrada. Un tomo 8.^u Ptas. 3.

Ricardo Vinuesa

ELLAS y ELLOS

Un tomo 8.º Ptas. 2.

Alfonso Karr

CLOVIS GOSSELIN

Un tomo 16° Pesetas 2'50.

FLORS DEL CALVARI

PER

Mossén Jacinto Verdaguer

Un tomo octau Ptas. 2'50.

Obra nueva de Julio Verne

LA ISLA DE HÉLICE

Forma la obra 3 cuadernos. Precio Ptas. 3.

NOVEDAD.—Obra nueva de B. PÉREZ GALDÓS

HALMA

Un tomo 8.º

Ptas. 3.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Tomos 33 y 34

DOCE ESPAÑOLES DE BROCHA GORDA

Dos tomos con una cubierta al cromo distinta para cada volumen, 2 reales cada tomo.

DIETARIOS para 1896 desde 1 á 3 pesetas

GRAN SURTIDO DE LIBROS PARA AGUINALDOS

Almanach de „La Esquilla de la Torratxa” 1896. AGOTAT.

Almanach de „La Campana de Gracia” 1896. AGOTAT.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, francade port. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

PAGINAS ARTISTICAS

B. Siliquig
25

NOTA.—Tachon que volia adquirir algunvol de hies d'era, contactant i report en llibreries del Giro Mitjà, i de en setils de franquia al editor L'Esquella. Ha estat a voltes de corrent, tractado punt. No responem d'extraxtos, no tractamnt adorns i tal pel certificar. Als corresponents de la casa, se'ls organen repelicas.

Los gomosos d' aquell temps.

